

Gemeente Het Hogeland

Nota reserves en voorzieningen

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Wet- en regelgeving en definities	6
1.1 Wet en regelgeving	6
1.2 Definities	7
2. Functies van reserves en voorzieningen	9
2.1 Bufferfunctie	9
2.2 Bestedingsfunctie.....	9
2.3 Financieringsfunctie	9
2.4 Verplichtingenfunctie.....	9
2.5 Egalisatiefunctie	9
3. Vorming en besteding van reserves en voorzieningen	10
3.1 Vorming en besteding reserves.....	10
3.1.1 Instellingscriteria (bestemmings) reserves	10
3.1.2 Egalisatiereserves.....	11
3.1.3 Rentetoerekening	12
3.2 Vorming en besteding voorzieningen	13
3.2.1 Instellingscriteria voorzieningen	13
4. Voorstellen Reserves	14
4.1. Algemene reserve	14
4.2. Vrijval dekkingsreserves	14
4.3 Beëindiging van bestemmingsreserves	16
4.4 Jaarovergang	16
4.5 Claims.....	17
4.6 Sociaal Domein	17
4.7 Scholenprogramma.....	17
4.8 Onderhoud wegen	18
4.9 Onderhoud bruggen.....	18
4.10 Duurzaamheid/Klimaatbeleid	18
4.11 Onderwijshuisvesting.....	18
4.12 Frictie personeelskosten	18
4.13 Onderhoud begraafplaatsen	19

4.14 Baggerplan	19
4.15 Overige reserves	19
4.16 Cofinanciering Leefbaarheidsprojecten	19
4.17 Ruimte voor dorpen en ondernemers	19
5. Voorstellen voorzieningen	20
5.1 Pensioenverplichtingen	20
5.2 Wachtgeldverplichtingen	20
5.3 Middelen van derden met specifieke bestedingsverplichting	20
5.4 Onderhoud gemeentelijke gebouwen	21
5.5 Overige voorzieningen	22
Bijlage A: Overzicht van reserves Het Hogeland	23
Bijlage B: Overzicht van voorzieningen Het Hogeland	33
Bijlage C: Overzicht van voorstellen uit deze notitie	36

Inleiding

Met de nota reserves en voorzieningen stelt uw raad het kader vast voor de omvang van de reserves en voorzieningen. Het geeft inzicht in het beleid dat wordt gevoerd ten aanzien van de reserves en voorzieningen en geeft uitvoering aan het bepaalde in artikel 11 van de Financiële verordening gemeente Het Hogeland. Conform dit artikel worden in de nota reserves en voorzieningen de regels vermeld voor de vorming en besteding van de reserves en voorzieningen.

Reserves en voorzieningen worden beiden aan de passiefzijde van de balans gepresenteerd. Het belangrijkste onderscheid is dat reserves tot het eigen vermogen behoren en voorzieningen tot het vreemd vermogen.

Het doel van deze nota is vast te leggen welke reserves en voorzieningen we onderscheiden en wanneer er reserves en voorzieningen gevormd worden. Zowel het doel als de looptijd van de reserves en voorzieningen moeten helder zijn. Als het doel van een reserve of voorziening komt te vervallen, zal ook de desbetreffende reserve of voorziening worden opgeheven.

De vorming en het gebruik van de reserves en voorzieningen heeft een nauwe relatie met de begroting en de rekening. Bij de begroting en jaarrekening worden meestal de keuzes gemaakt over de inzet van reserves en voorzieningen. Ook wordt het verloop van de gemeentelijke reserves en voorzieningen in de begroting en jaarrekening toegelicht.

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de wet- en regelgeving en hoofdstuk 2 gaat in op de verschillende functies die reserves en voorzieningen vervullen. Hoofdstuk 3 benoemt de beleidsuitgangspunten die we hanteren bij het beheer van reserves en voorzieningen. In hoofdstuk 4 vindt u de voorstellen ten aanzien van de reserves en in hoofdstuk 5 de voorstellen ten aanzien van de voorzieningen.

Basis voor deze nota zijn de jaarrekeningen 2017 van de BMWG-gemeenten en Ability. Het totaal aantal reserves en voorzieningen is aanzienlijk. Een grote verscheidenheid aan reserves bevordert het inzicht en transparantie niet en kan daardoor het bestuurlijk toezicht door de raad bemoeilijken. Daarom stellen we voor om reserves met een gelijk doel samen te voegen en een aantal reserves op te heffen. De reserves welke nog wel in de jaarrekening 2017 zijn vermeld maar naar verwachting in 2018 nog tot besteding komen zijn hierbij buiten beschouwing gebleven.

Als bijlage bij deze nota is een totaal overzicht opgenomen van alle reserves (bijlage A) en voorzieningen (in bijlage B). In bijlage A is in het samenvattende overzicht tevens de looptijd van de diverse reserves opgenomen. Bijlage C geeft een samenvattend overzicht van de voorstellen uit deze nota.

1. Wet- en regelgeving en definities

1.1 Wet en regelgeving

De uitgangspunten voor het actualiseren van reserves en voorzieningen worden onder andere bepaald door de geldende verslaggevingsvoorschriften.

De geldende verslaggevingsvoorschriften worden beschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Hierin worden de volgende definities gegeven:

In de artikelen 43 en 44 van bovenstaand Besluit worden reserves en voorzieningen nader uitgewerkt.

Artikel 43

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:
 - a) de algemene reserve
 - b) bestemmingsreserves
2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
 - a) verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
 - b) op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
 - c) kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
 - d) de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b, BBV (uitzondering: de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren);
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

1.2 Definities

Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen die zijn aan te merken als eigen vermogen en die bedrijfseconomisch gezien vrij te besteden zijn. Het in bedrijfseconomische zin vrij besteedbaar zijn van de reserve wil zeggen dat tot het moment van daadwerkelijke aanwending er altijd voor gekozen kan worden om op basis van een politieke heroverweging de reserve op te heffen en in te zetten voor een ander doel.

Kenmerkend voor reserves is, dat ze:

- worden gevormd door raadsbesluiten en de bestemming van het resultaat
- vrij besteedbaar zijn
- tot het eigen vermogen behoren

Nadere uitsplitsing reserves

Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit de componenten van het eigen vermogen waaraan de gemeenteraad geen bepaalde bestemming heeft gegeven. Tot de algemene reserve worden derhalve gerekend alle reserves, niet zijnde een bestemmingsreserve. Op een algemene reserve ligt dus geen bestemming waardoor de algemene reserve vrij besteedbaar is.

Bestemmingsreserves

Onder bestemmingsreserves worden verstaan alle reserves waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. In principe kan de raad de gegeven bestemming en de omvang aanpassen tot aan het moment dat er verplichtingen worden aangegaan.

Het aanbrengen van een nadere onderverdeling binnen deze twee categorieën is mogelijk. Het jaarlijkse rekeningresultaat wordt verrekend met de algemene reserve.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn passief posten in de balans, die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per de balansdatum min of meer onzeker zijn, en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Er zijn vier categorieën voorzieningen, te weten:

- voorzieningen voor verplichtingen en risico's (art. 44, lid 1a en 1b BBV)
- voorzieningen ter egalisatie van kosten (art. 44, lid 1c BBV)
- voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen (art. 44, lid 1d BBV)
- voorzieningen voor middelen van derden met gebonden bestemming (art. 44, lid 2 BBV)

Kenmerkend voor de voorzieningen voor verplichtingen en risico's is dat ze moeten worden gevormd door het nemen van een last en ze een verplichte bestedingsrichting hebben. Het gaat bij deze voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden, zoals garantstellingen e.d. of om voorzieningen die een schatting betreffen van de lasten voortvloeiend uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals rechtsgedingen,

reorganisaties e.d. De kans dat deze onzekere verplichtingen zich voordoen moet hoger liggen dan 50% en de kosten moeten betrouwbaar vast te stellen zijn.

De voorzieningen ter egalisatie van kosten worden gevormd ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud. Op facultatieve basis kunnen dergelijke voorzieningen worden gevormd, mits:

- sprake is van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar waarvan de oorsprong wel (mede) ligt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar;
- de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Het gaat dan over (toekomstige) lasten waar de gemeente niet onderuit kan. Hierbij valt met name te denken aan het cyclisch (terugkerend) onderhoud van kapitaalgoederen zoals bijvoorbeeld gebouwen.

Een voorziening moet altijd financieel onderbouwd zijn in verband met de noodzakelijk geachte omvang (bijv. door middel van een meerjarig onderhoudsplan gebouwen). Ze dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de geschatte omvang van verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld.

Exploitatie-overschotten die voortkomen uit de heffing van tarieven bij derden worden als bestemmingsreserve of als voorziening gepresenteerd, afhankelijk van het bestaan van een restitutieplicht. Indien tarieven worden geheven, waarvan de besteding gebonden is – dat wil zeggen dat de middelen moeten worden teruggegeven als ze niet aan het specifieke doel, waarvoor ze geheven zijn, worden uitgegeven – dan vallen deze middelen als ze niet in het begrotingsjaar worden besteed onder de voorzieningen. Indien de besteding niet dusdanig is gebonden dat de middelen teruggegeven moeten worden als ze niet aan het doel waarvoor ze geheven zijn worden besteed, dan dienen ze onder de bestemmingsreserves te worden opgenomen.

Naast deze voorzieningen wordt er ook over voorzieningen gesproken bij de waardering van activa. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een voorziening voor dubieuze debiteuren of bij een voorziening voor een grondexploitatie. Deze voorzieningen betreffen een correctie om tot een juiste balanswaardering van activa te komen en maken geen deel uit van deze notitie.

2. Functies van reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen kunnen de volgende betekenis (functie) hebben voor de gemeente:

1. Bufferfunctie;
2. Bestedingsfunctie;
3. Financieringsfuncties;
4. Verplichtingenfunctie;
5. Egalisatiefunctie.

2.1 Bufferfunctie

Dit is de belangrijkste functie van het eigen vermogen. De algemene reserve dient als bufferfunctie voor het opvangen van eventuele onvoorziene incidentele uitgaven, waarmee in de planning geen rekening is gehouden en die noodzakelijkerwijs dienen plaats te vinden.

Hierbij kan men denken aan :

- financiële risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is gevormd, of waarvoor elders in de begroting geen financiële middelen zijn gereserveerd, omdat er nog geen getrouwe kwantificering van de risico's kan plaatsvinden;
- het opvangen van eventuele tekorten bij de jaarrekening;
- het opvangen van een (deel van een) eventueel begrotingstekort.

Een financiële buffer is noodzakelijk om te voorkomen dat onverwachte tegenvallers dwingen tot bezuinigingen of tot een drastische beleidsbijstelling. Deze financiële buffer wordt uitgedrukt in het weerstandsvermogen.

2.2 Bestedingsfunctie

Bij de bestedingsfunctie gaat het om middelen die worden gebruikt om de realisering van investeringen en activiteiten mogelijk te maken. Bij voorzieningen zijn de middelen veelal verplicht hiervoor afgezonderd. Bij reserves ligt hier een raadsbesluit aan ten grondslag.

2.3 Financieringsfunctie

De financiering van bezittingen kan via reserves en voorzieningen (interne financiering) of door het aantrekken van (vaste) geldleningen (externe financiering). Bij gebruik van reserves (eigen vermogen) en voorzieningen (vreemd vermogen) wordt er geen beroep gedaan op de geld- en kapitaalmarkt. Als een reserve of voorziening wordt aangewend vervalt automatisch de financieringsfunctie en moet via de kapitaalmarkt een lening worden aangetrokken ter vervanging van de weggefallen financieringsmiddelen.

2.4 Verplichtingenfunctie

De verplichtingenfunctie heeft betrekking op voorzieningen. Een voorziening heeft een karakter van een verplichting die de gemeente heeft aangegaan en waarvoor de benodigde middelen beschikbaar moeten zijn (bijvoorbeeld pensioenverplichtingen).

2.5 Egalisatiefunctie

Hiermee wordt het mogelijk gemaakt om onregelmatige kosten en opbrengsten gelijkmatig te kunnen opvangen (niet schoksgewijs). Er ontstaat zodoende een regelmatige verdeling over de jaren heen, mede om ongewenste schommelingen (pieken en dalen) in de tarieven en het resultaat te voorkomen.

3. Vorming en besteding van reserves en voorzieningen

3.1 Vorming en besteding reserves

De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om reserves in te stellen en op te heffen binnen de grenzen van de regelgeving. Op grond hiervan besluit de gemeenteraad ook over de stortingen en/of onttrekkingen. De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden vooraf door de gemeenteraad goedgekeurd. De goedkeuring moet blijken uit de begroting, tussentijdse rapportages, de jaarrekening of de nota reserves en voorzieningen. De mutaties mogen niet hoger zijn dan het in de actuele begroting aangegeven bedrag.

De onttrekkingen op de reserves mogen niet leiden tot een negatieve reserve. Een negatieve bestemmingsreserve past niet bij de aard en de betekenis van een reserve. Door het aanhouden van een negatieve bestemmingsreserve zal de algemene reserve een onjuist beeld geven. Het saldo van de algemene reserve zal hierdoor hoger lijken dan het daadwerkelijk blijkt te zijn. Het BBV staat daarom geen negatieve reserves toe.

Alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves moeten plaatsvinden via resultaatbestemming.

Resultaatbestemming is het geven van een bestemming aan het bepaalde resultaat door middel van winstverdeling of dekking van het verlies. De resultaatbestemming heeft in tegenstelling tot de resultaatbepaling betrekking op het vermogen op de balans.

3.1.1 Instellingscriteria (bestemmings) reserves

Het algemene uitgangspunt is om de bestemmingsreserves te beperken, zowel qua aantal als qua omvang. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de wettelijke voorschriften die gelden voor reserves. Dit uitgangspunt bevordert de inzichtelijkheid van de specifieke reserves.

Door een periodieke evaluatie van de reserves, o.a. door middel van de actualisatie van de nota reserves en voorzieningen, wordt voorkomen dat reserves blijven bestaan waarvan het beoogde doel inmiddels niet meer aanwezig is.

Bij het instellen van reserves worden de volgende criteria gehanteerd:

Bestemmingsreserves worden ingesteld:

- voor concrete, door de raad vast te stellen doelen;
- vanaf een ondergrens van € 20.000;
- bij besluit van de raad, waarbij wordt aangegeven: het doel van de reserve, de gewenste of noodzakelijke minimale en/of maximale omvang, de grootte en wijze van stortingen en onttrekkingen;
- de minimale en/of maximale omvang van de reserve moet onderbouwd zijn;
- de grootte van de stortingen en onttrekkingen moet onderbouwd zijn.

Om een doelmatige inzet van middelen mogelijk te maken en te voorkomen dat middelen “geparkeerd” worden zonder concreet bestedingsdoel, worden voor de vorming van bestemmingsreserves de volgende beleidsuitgangspunten gehanteerd:

1. Het (bestedings)doel van de bestemmingsreserve wordt vastgelegd bij de vorming van de reserve.
2. Een bestemmingsreserve krijgt een beperkte looptijd van maximaal 4 jaren, tenzij bij de vorming van de reserve expliciet afwijkend wordt besloten.
3. Na het verstrijken van de afgesproken looptijd valt een eventueel restant van de bestemmingsreserve vrij ten gunste van de algemene reserve. Indien bij het verstrijken van de looptijd geconstateerd wordt dat eventuele restmiddelen langer nodig zijn, dan is hiervoor een nieuw raadsbesluit nodig waarbij doel en looptijd integraal worden afgewogen.
4. Reserves worden niet structureel gevoed met een (vaste) jaarlijkse bijdrage uit de exploitatie. Hiermee wordt voorkomen dat er “*gesloten financieringscircuits*” ontstaan die daarmee een integrale afweging van de inzet van beschikbare middelen doorbreken.
5. Er worden geen reserves ingesteld met een omvang kleiner dan € 20.000.

Voorstel:

We stellen voor om in te stemmen met de hierboven genoemde beleidsuitgangspunten.

3.1.2 Egalisatiereserves

Egalisatiereserves kunnen worden ingesteld voor beleidsterreinen/onderwerpen waar de jaarlijkse kosten en/of inkomsten significant kunnen fluctueren. Het uitgangspunt is dat er jaarlijks in de begroting een bedrag beschikbaar is dat overeenkomt met de gemiddelde kosten/inkomsten per jaar.

In de hoofdlijnennotitie “resultaat bestemmen” van maart 2007 van de Commissie is het volgende opgenomen:

“In de rekening kunnen de toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves worden verwerkt tot maximaal het bedrag dat via de begroting (swijzigingen) door de raad is goedgekeurd voor de betreffende bestemmingsreserve.

Verder kunnen er raadsbesluiten zijn die inhouden dat specifiek benoemde saldi ook nog in het lopende begrotingsjaar ten gunste of ten laste van een specifieke bestemmingsreserve mogen worden gebracht.”

Uit oogpunt van een goede en integrale allocatiefunctie doet de commissie BBV de stellig uitspraak om hier terughoudend mee te zijn. Voorkomen moet worden dat een automatisme van potjes vullen bij de jaarrekening tendeert tot een nihil-resultaat.

Voorstel:

We stellen voor om de volgende specifiek benoemde budgetten (saldi) te mogen verrekenen met de daarvoor ingestelde egalisatiereserves:

- Beheer en onderhoud openbare verlichting
- Beheer en onderhoud wegen en waterwegen (baggeren)
- Beheer en onderhoud bruggen
- Beheer en onderhoud gemeentelijke gebouwen

Ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud, dient een voorzieningen te worden gevormd. Een voorziening moet echter altijd financieel onderbouwd zijn in verband met de noodzakelijk geachte omvang, bijvoorbeeld door middel van een meerjarig onderhoudsplan. Ze dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de geschatte omvang van verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld.

Momenteel wordt gewerkt aan diverse onderhoudsplannen voor de gemeente Het Hogeland. Totdat de diverse onderhoudsplannen gereed zijn, zullen we de egalisatiereserves aanhouden. Daarna zullen deze reserves wellicht omgezet worden in voorzieningen.

3.1.3 Rentetoerekening

In de notitie Rente 2017 van de Commissie BBV wordt weergegeven hoe om moet worden gegaan met de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Eén van de aanbevelingen is om geen rentevergoeding (of een vergoeding voor inflatie) meer toe te rekenen aan het eigen vermogen (zijnde de reserves).

“Aanbeveling:

Alhoewel in het BBV de mogelijkheid vooralsnog blijft bestaan om een rentevergoeding (of een vergoeding voor de inflatie) over het eigen vermogen te berekenen en deze door te belasten aan de taakvelden adviseert de Commissie BBV vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie deze systematiek niet (meer) toe te passen.”

Conform de aanbeveling van de commissie BBV en de financiële verordening gemeente Het Hogeland, wordt geen rente toegevoegd aan reserves.

3.2 Vorming en besteding voorzieningen

Het instellen van voorzieningen vindt plaats op grond van de regels van het BBV (art. 44). Dit houdt in dat noodzakelijk te vormen voorzieningen via wet- en regelgeving ook daadwerkelijk gevormd moeten worden, ongeacht of de raad hiertoe vooraf heeft besloten. Het instellen van een voorziening is een bevoegdheid van het college van B&W. Voorzieningen ter egalisatie van kosten worden uitsluitend bij raadsbesluit ingesteld omdat aan dergelijke voorzieningen keuzes ten grondslag liggen (bijv. onderhouds- en kwaliteitsniveau, beheerplannen). Over de vorming van voorzieningen ter dekking van verplichtingen en verliezen, risico's en/of bijdragen van derden wordt de raad geïnformeerd.

Voorzieningen moeten dekkend zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen daarom niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn gevormd. Toevoegingen moeten altijd gebaseerd zijn op de gewenste of noodzakelijke omvang en de tijdige opbouw van de noodzakelijke omvang van de voorziening. Voorzieningen ter egalisatie van kosten worden afgestemd op de door de raad bepaalde kaders (met name beheerplannen). Indien een voorziening een omvang bereikt die hoger is dan het noodzakelijke niveau, valt het meerdere vrij ten gunste van de exploitatie.

Mutaties in voorzieningen vloeien voort uit het aanpassen van de omvang van de voorziening aan een nieuw noodzakelijk niveau of uit vermindering vanwege aanwending voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld. Toevoeging en onttrekking vindt rechtstreeks, dus voorafgaand aan de bepaling van het resultaat plaats. Autorisatie van de raad is hiervoor, gezien het karakter van de voorzieningen, niet nodig. Dit ligt anders als door de toevoeging aan een voorziening een overschrijding wordt veroorzaakt van de geautoriseerde uitgaven. In het kader van begrotingsrechtmatigheid zullen deze hogere uitgaven door de raad geautoriseerd moeten worden

Onttrekkingen op de voorzieningen vinden alleen plaats als deze zijn voorzien bij de vorming van de voorziening, deze in directe relatie staan tot het doel van de voorziening én na besluitvorming door het college van burgemeester en wethouders. Onttrekkingen worden rechtstreeks ten laste van een voorziening verantwoord en blijven dus buiten de baten en lasten in de exploitatie. De autorisatie van bestedingen door de raad vindt plaats door middel van:

- de vierjaarlijkse evaluatie en vaststelling van de nota Reserves en voorzieningen;
- het raadsbesluit over de instelling van voorzieningen ter egalisatie van kosten en de vaststelling van bestedings- c.q. beheerplannen die daar aan ten grondslag liggen;
- de begroting, de tussentijdse rapportages en begrotingswijzigingen waarin de dotaties aan voorzieningen en de begrote onttrekkingen worden weergegeven;
- de jaarrekening waarin de onttrekkingen worden aangegeven en voorzieningen individueel worden toegelicht.

Net als bij de reserves mag een voorziening op grond van het BBV niet negatief uitkomen. Wanneer hier aan het einde van een dienstjaar sprake van is, moet het negatieve saldo van de voorziening, via de exploitatie van het betreffende jaar, aangezuiverd worden.

3.2.1 Instellingscriteria voorzieningen

Bij het instellen van een voorziening wordt aangegeven:

- het doel waarvoor de voorziening wordt gevormd;
- de gewenste of noodzakelijke omvang. Van elke voorziening moet een financiële onderbouwing aanwezig zijn;
- de omvang en de wijze van stortingen en bestedingen (structureel of incidenteel), inclusief onderbouwing daarvan, bijvoorbeeld op basis van meerjarenplanning.

4. Voorstellen Reserves

In de inleiding gaven we al aan dat Bedum, De Marne, Winsum, Eemsmond en Ability samen een aanzienlijk aantal reserves en voorzieningen kent. Een grote diversiteit aan reserves bevordert de inzichtelijkheid niet en kan het bestuurlijk toezicht door de raad bemoeilijken. In de navolgende paragrafen wordt een aantal voorstellen gedaan om de transparantie van de reservepositie voor de gemeente Het Hogeland te verbeteren.

Meer informatie over het doel en de omvang van de reserves vindt u terug in bijlage A.

4.1. Algemene reserve


De algemene reserve vormt samen met de post onvoorzien de kern van het beschikbare weerstandsvermogen. De algemene reserve wordt aangesproken in het geval dat de begroting en bestemmingsreserves geen oplossing bieden voor een financiële tegenvaller.

Ieder van de BMW-gemeenten en Ability heeft een algemene reserve waarmee resultaten uit de bedrijfsvoering worden verrekend. Daarnaast zijn er ook andere reserves waarmee financiële afwijkingen in de bedrijfsvoering worden opgevangen. Voor de gemeente Het Hogeland willen we één algemene reserve instellen door deze reserves samen te voegen met algemene reserve (zie 4.3).

Voorstel:

We stellen voor om één algemene reserves te vormen vanuit de bestaande algemene reserves van de BMW-gemeenten en Ability. Ook andere reserves met het doel om afwijkingen in de reguliere bedrijfsvoering op te vangen worden toegevoegd aan deze algemene reserve. Daarmee is er in principe één algemene reserve voor het opvangen van risico's en schommelingen in de exploitatie.

Het samenvoegen van deze verschillende reserves leidt tot het volgende samenvattende overzicht.

BMW-A		Het Hogeland
Algemene reserve vrij aanwendbaar (B)		Algemene Reserve
Algemene reserve niet vrij aanwendbaar (B) (Gedeeltelijk: deel dat niet gereserveerd is t.b.v. dekking van de kapitaallasten van het gemeentehuis .)		
Algemene reserve (M)		
Algemene reserve (W)		
Algemene reserve (E)		
Algemene reserve (A)		

4.2. Vrijval dekkingsreserves

Het BBV schrijft voor dat de lasten van een investering structureel - via activering van de investering – in de begroting moet worden opgenomen. Als voor de investering incidenteel geld beschikbaar is mag dit niet ineens als een last gedragen worden. Het geld mag wel in een reserve worden gestort. De jaarlijkse kapitaallasten van de investering worden dan *gematcht* met een onttrekking aan die dekkingsreserve. Deze reserves kennen veelal een lange looptijd, aangezien ook de kapitaallasten van de investering een lange looptijd kennen. Het moment dat de investering volledig is afgeschreven is het moment dat de (dekkings)reserve op 0 uitkomt.


De BMW-gemeenten hebben diverse dekkingsreserves. De raad kan met deze reserves niets want een alternatieve inzet leidt tot dekkingsproblemen. Ook leiden dekkingsreserves tot administratieve lastendruk en is het inzicht in en de transparantie van de begroting en jaarrekening hiermee niet gediend. Wij stellen daarom voor geen gebruik meer te maken van dekkingsreserves.

Het aantal reserves willen we beperken. Het opheffen van de dekkingsreserves biedt hiervoor een uitgelezen kans zonder financiële gevolgen. De middelen uit de dekkingsreserves kunnen uitgeguld worden tegen structurele dekking in het financiële meerjarenbeeld. Dit kan door éénmalig extra af te schrijven op activa met maatschappelijk nut geactiveerd vóór 2017¹. Met de vrijval van kapitaallasten die dan ontstaat kunnen de onttrekkingen aan dekkingsreserves worden gecompenseerd.

Voorstel:

We stellen voor om alle bestaande dekkingsreserves te laten vrijvallen en hiermee een extra afschrijving te doen op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd vóór 2017.

Het laten vrijvallen van de dekkingsreserves leidt tot het volgende samenvattende overzicht:


BMW-A		Het Hogeland
Algemene reserve niet vrij aanwendbaar(B) – (Gedeeltelijk: deel dat gereserveerd is t.b.v. dekking van de kapitaallasten van het gemeentehuis.)		Met deze reserves wordt éénmalig extra afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
LED-verlichting (M)		
Peuterspeelzaal Zoutkamp (M)		
Werelderfgoedcentrum (M) (let op: gedeeltelijk!)		
Dekkingsreserve romp-akkoord (W)		
Dekkingsreserve Winsum-west (W)		
Dekkingsreserve brede school Winsum, sportzaal (W)		
Dekkingsreserve brede school Winsum, infra (W)		
Dekkingsreserve infrastructuur Winsum-Oost (W)		
Dekkingsreserve Den Andel – Rasquert (W)		
Afschrijvingsreserve bedrijventerreinen Eemsmond (E)		
Kapitaallasten Boukemapark (E)		
Kapitaallasten Nieuwe School Uithuizen (E)		
Kapitaallasten Kunstgrasveld (E)		

¹ Ingaande 2017 zijn verschillende wijzigingen in het BBV doorgevoerd (Staatscourant 2016-101). Zo is bepaald dat er vanaf 2017 niet langer resultaatafhankelijk mag worden afgeschreven op activa met maatschappelijk nut maar dat er stelselmatig moet worden afgeschreven overeenkomstig de gebruiksduur. Op deze manier zal op termijn de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten worden vergroot. Daarnaast is in artikel II van dit besluit opgenomen: “Op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die voor de inwerkingtreding van dit besluit zijn gedaan blijft het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten van toepassing zoals dat gold op de dag voor de inwerkingtreding van dit besluit.” Op basis hiervan kan gebruik gemaakt worden van het *oude* artikel 64, lid 4 “extra kan worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut”.

4.3 Beëindiging van bestemmingsreserves

Voorstel:


We stellen voor om reserves met een omvang van < € 20.000 te laten vrijvallen en toe te voegen aan de algemene reserve. Ook reserves die zien op egalisatie van kosten of het opvangen van (specifieke) risico's stellen we voor toe te voegen aan de algemene reserve. Voorts wordt voorgesteld om een aantal bestemmingsreserves op te heffen in verband met het op peil brengen van de algemene reserve (als weerstandsvermogen voor de risico's) en voor het vormen van een bestemmingsreserve Cofinanciering leefbaarheidsprojecten (o.a. ten behoeve van de cofinanciering van de projecten in het kader van het Nationaal Programma Gaswinning).

BMWE-A		Het Hogeland
Instrumenten / uniformen (B)		Deze reserves vervallen en worden toegevoegd aan de algemene reserve
Gemeentelijk monumentenbeleid (B)		
Spaarverlof (B)		
Kinderopvang (B)		
Groot onderhoud dorpshuizen (B)		
Vervanging speeltoestellen (M)		
Leefbaarheid (W)		
Dorpshuizen (W)		
Verkiezingen (W)		
Vervanging tractiemiddelen (W)		
BTW compensatiefonds (W)		
Herstructurering woningvoorraad(W)		
Bovenwijkse voorzieningen (W)		
Ontwikkelpromoties (E)		
Economische ontwikkelingen (E)		
Stimulering woningmarkt (E)		
Bedrijventerrein (E)		
Sociale werkvoorzieningen (E)		
Lokale woon- en leefbaarheidsprojecten (E)		
Gladheidsbestrijding (E)		
Onderhoud dorpshuizen (E)		

4.4 Jaarovergang

Voorstel:


De uitvoering van beleid loopt veelal over de jaargrenzen heen. In die gevallen wordt bij de jaarrekening voorgesteld om budget van het afgesloten boekjaar over te hevelen naar het lopende begrotingsjaar om dit beleid/projecten te kunnen uitvoeren. We stellen voor de reserves 'jaarovergang' samen te voegen.

BMWE-A		Het Hogeland
Overlopende budgetten (B)		Jaarovergang
Lopende verplichtingen (W)		
Jaarovergang (E)		

4.5 Claims

Voorstel:

Bij alle vier BMW-E-gemeenten zijn de afgelopen jaren raadsbesluiten genomen die of een claim op de algemene reserve betreffen dan wel tot een specifieke bestemmingsreserve hebben geleid. Voor ieder van de besluiten geldt dat er een claim ligt op de reserves waarvan wel bekend is waarvoor het bestemd maar waarvoor het nog onbekend is of en wanneer dit wordt aangesproken. We stellen voor de claims te bundelen en op te nemen in een bestemmingsreserve voor claims.


BMW-E-A		Het Hogeland
Niet automatisch beveiligde spoorwegovergangen (B)		Claims
Programmaplan onderwijshuisvesting (afboeken BW ivm sloop) (B)		
Tennisbaan Kloosterburen (M)		
Onderhanden werk (W)		
Renovatie sportvelden (W)		
Renovatie tennisbanen (W)		

4.6 Sociaal Domein

Voor de uitvoering van het Sociaal Domein is budgetneutraliteit altijd het kader geweest. Financiële afwijkingen zijn de afgelopen jaren daarom dan ook toegevoegd of onttrokken aan de daarvoor ingestelde bestemmingsreserves. De verschillende reserves voor het Sociaal Domein kunnen samengevoegd worden. Hiermee kan de komende jaren een deel van de voorziene tekorten op het Sociaal Domein gedekt worden.

Voorstel:

We stellen voor alle bestemmingsreserves Sociaal Domein samen te voegen.

BMW-E-A		Het Hogeland
Sociaal Domein (B)		Sociaal Domein
WMO - huishoudelijke hulp (M)		
Sociaal Domein (M)		
Egalisatiereserve Sociaal Domein (W)		
Decentralisaties (E)		
Transitiekosten (A)		

4.7 Scholenprogramma

Voorstel:


We stellen voor de twee bestemmingsreserves scholenprogramma samen te voegen.

BMW-E-A		Het Hogeland
Scholenprogramma(B)		Scholenprogramma
Scholenprogramma (E)		

4.8 Onderhoud wegen

Voorstel:


We stellen voor de twee bestemmingsreserves en een voorziening voor onderhoud wegen samen te voegen tot één bestemmingsreserve.

BMWE-A		Het Hogeland
Onderhoud wegen (B)		Onderhoud Wegen
Egalisatiereserve onderhoud wegen (W)		
Voorziening onderhoud wegen (E)		

4.9 Onderhoud bruggen

Voorstel:

We stellen voor de twee bestemmingsreserves voor bruggen/kunstwerken samen te voegen.

BMWE-A		Het Hogeland
Bruggen (B)		Onderhoud Bruggen
Onderhoud kunstwerken (W)		

4.10 Duurzaamheid/Klimaatbeleid

Voorstel:

We stellen voor de bestemmingsreserves duurzaamheid en klimaatbeleid samen te voegen.

BMWE-A		Het Hogeland
Klimaatbeleid (M)		Klimaatbeleid
Duurzaamheid (W)		

4.11 Onderwijshuisvesting

Voorstel:


Meerdere reserves hebben betrekking op kosten voor de onderwijshuisvesting. We stellen voor deze reserves samen te bundelen in een reserve huisvesting onderwijs.

BMWE-A		Het Hogeland
Huisvesting onderwijs (W)		Onderwijshuisvesting
Onderhoud onderwijshuisvesting (E)		

4.12 Frictie personeelskosten

Voorstel:


Meerdere reserves hebben betrekking op frictie personeelskosten. We stellen voor deze reserves samen te bundelen in een reserve frictie personeelskosten.

BMWE-A		Het Hogeland
Frictie personeelskosten(B)		Frictie personeelskosten
Personeelsbeleid (E)		

4.13 Onderhoud begraafplaatsen

Voorstel:


We stellen voor de bestemmingsreserve en de voorziening voor onderhoud begraafplaatsen samen te voegen tot één bestemmingsreserve.

BMWE-A		Het Hogeland
Bestemmingsreserve onderhoud begraafplaatsen (B)		Onderhoud Begraafplaatsen
Voorziening onderhoud graven (E)		

4.14 Baggerplan

Voorstel:

We stellen voor de bestemmingsreserve 'Baggerplan' (W) en de voorziening 'Vaargeul Noordpolderzijl' (E) samen te voegen tot één bestemmingsreserve.

BMWE-A		Het Hogeland
Bestemmingsreserve Baggerplan (W)		Baggerplan
Voorziening Vaargeul Noordpolderzijl (E)		

4.15 Overige reserves

Naast de hiervoor genoemde reserves met onderlinge samenhang die samengaan zijn er meer specifieke reserves van één bepaalde gemeente. Deze reserves zullen één op één worden voortgezet door de gemeente Het Hogeland. In bijlage A is een overzicht van alle reserves opgenomen.

4.16 Cofinanciering Leefbaarheidsprojecten

Voorstel:

Wij stellen u voor een bestemmingsreserve 'Cofinanciering Leefbaarheidsprojecten' te vormen o.a. ten behoeve van de cofinanciering van de projecten in het kader van het Nationaal Programma Gaswinning.

4.17 Ruimte voor dorpen en ondernemers

Voorstel:

Wij stellen u voor een bestemmingsreserve 'Ruimte voor dorpen en ondernemers' te vormen waarin de meeropbrengsten OZB-niet woningen zullen worden gestort. De middelen zullen worden gereserveerd om ruimte te geven aan dorpen en ondernemers, bijvoorbeeld door dorpen een dorpsbudget te verlenen (binnen nog nader te definiëren condities).

5. Voorstellen voorzieningen


Hierna bespreken we de verschillende voorzieningen en ons voorstel tot harmonisatie.

5.1 Pensioenverplichtingen

Wethouders zijn niet aangesloten bij een pensioenfonds. Gemeenten moeten voor hun pensioen sparen. Om aan de toekomstige pensioenverplichtingen van de voormalige wethouders te kunnen voldoen is een voorziening opgenomen. De omvang van de voorziening wordt bij het opstellen van de jaarrekening geactualiseerd via een actuariële berekening.

Voorstel:

We stellen voor de voorzieningen voor pensioenverplichtingen samen te voegen.


BMWE-A		Het Hogeland
Pensioenverplichtingen (B)		Pensioenverplichtingen
Pensioenverplichtingen (M)		
Pensioenverplichtingen (E)		

5.2 Wachtgeldverplichtingen

Wethouders en ambtenaren kunnen, onder voorwaarden, aanspraak maken op wachtgeld. Dit brengt een financiële verplichting met zich mee waarvoor een voorziening ingesteld moet worden afgestemd op die verplichting.

Voorstel:

We stellen voor de voorzieningen voor wachtgeldverplichtingen samen te voegen.


BMWE-A		Het Hogeland
Wachtgeldverplichtingen (W)		Wachtgeldverplichtingen
Wachtgeldverplichtingen (M) – (opgenomen als schuld)		


5.3 Middelen van derden met specifieke bestedingsverplichting

De ontvangsten uit de afvalstoffenheffing en rioolheffing moeten specifiek worden besteed. Het is een bestemmingsheffing. Voor beide heffingen geldt op begrotingsbasis een wettelijk maximum van 100% kostendekkendheid. Schommelingen in de tarieven worden voorkomen door lasten en baten zowel op begrotingsbasis als op realisatiebasis te egaliseren.

Voorstel:

We stellen voor de voorzieningen voor de afvalstoffenheffing samen te voegen. Ook stellen we voor de voorzieningen en bestemmingsreserve voor de rioolheffing samen te voegen.

BMWE-A		Het Hogeland
Egalisatie afvalstoffenheffing (B)		Afvalstoffenheffing
Egalisatiefonds afvalstoffenheffing (M)		
Egalisatiereserve vuilverwerking (W)		

BMW-E-A		Het Hogeland
Egalisatie rioolheffing (B)		Rioolheffing
Egalisatiefonds GRP (M)		
Vervanging riolering (W)		
Voorziening onderhoud IBA's (E)		
Egalisatiereserve rioolheffingen (W)		


5.4 Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Voorzieningen kunnen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals bijvoorbeeld groot onderhoud. Of deze voorzieningen worden ingesteld is een beleidskeuze waarover de raad besluit. Voorwaarde voor de voorziening onderhoud is de aanwezigheid van een actueel meerjarenonderhoudsplan (MJOP). De gemeente Bedum, Winsum en Eemsum hebben een onderhoudsvoorziening.

Een bestemmingsreserve groot onderhoud kan nooit de functie van het egaliseren van onderhoudslasten over meerdere begrotingsjaren overnemen. Als de gemeenteraad kiest voor het egaliseren van onderhoudslasten over meerdere jaren, moet - onder de voorwaarde dat er een actueel beheerplan is - op basis van artikel 44 lid 1c van het BBV een voorziening worden gevormd. Een bestemmingsreserve groot onderhoud kan volgens de commissie BBV slechts een tijdelijke situatie kan zijn voor de periode dat het onderliggend beheerplan geactualiseerd wordt.

Voorstel:

We stellen voor ter egalisatie van kosten voor groot onderhoud gemeentelijke gebouwen een bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen in te stellen. Dit betekent dat de bestaande voorzieningen groot onderhoud tijdelijk als reserve worden opgenomen totdat er een onderbouwd meerjarenonderhoudsplan voor het Hogeland is opgesteld.

BMW-E-A		Het Hogeland
Onderhoud gemeentelijke gebouwen (B)		Groot onderhoud gebouwen Totdat er een MJOP gereed is voor Het Hogeland worden de middelen voor groot onderhoud in een reserve aangehouden.
Onderhoud gemeentelijke gebouwen (W)		
Rationeel gebouwenbeheer (E)		

5.5 Overige voorzieningen

Naast de hiervoor genoemde voorzieningen met onderlinge samenhang zijn er voorzieningen voor onderhoud, risico's en verplichtingen welke voor één bepaalde gemeenten golden.

De voorzieningen voor onderhoud 'Vaargeul Noordpolderzijl' (E) en 'Onderhoud IBA's' (E) zijn in het boekjaar 2017 door de accountant in de foutenevaluatie opgenomen. Dit omdat ze niet voldoen aan de vereisten voor het instellen van een (separate) voorziening. De accountant adviseert de voorziening 'Vaargeul Noordpolderzijl' om te zetten in een bestemmingsreserve. Deze kan worden samengevoegd met de bestemmingsreserve Baggerplan.

Voorstel:

We stellen voor de voorzieningen 'Vaargeul Noordpolderzijl' om te zetten in een bestemmingsreserve en samen te voegen met de bestemmingsreserve 'Baggerplan'. Ook stellen we voor de voorziening 'Onderhoud IBA's' samen te voegen met de voorziening 'Rioolheffing'.

De voorziening 'Woonrijp maken grondexploitaties' (E) zal worden voortgezet door de gemeente Het Hogeland. In bijlage B is een overzicht van alle voorzieningen opgenomen.

Bijlage A: Overzicht van reserves Het Hogeland

	Reserves	Reserve loopt af ultimo:
1.	Algemene reserve	-
2.	Jaarovergang	-
3.	Claims	-
4.	Sociaal Domein	Egalisatiereserve kent geen looptijd
5.	Scholenprogramma	2022
6.	Onderhoud wegen	Egalisatiereserve kent geen looptijd
7.	Onderhoud bruggen	Egalisatiereserve kent geen looptijd
8.	Klimaatbeleid	2022
9.	Herstructurering	2022
10.	Onderwijshuisvesting	2022
11.	Frictie personeelskosten	2022
12.	Onderwijsachterstanden en voorschoolse voorzieningen	2022
13.	Bovenwijkse kosten Ter Laan 4	2022
14.	Bovenwijkse kosten Vogelzanglocatie	2022
15.	Bevingsschadeherstel gemeentelijke gebouwen	2022
16.	Onderhoud begraafplaatsen	Tot reserve leeg geboekt is.
17.	Trace Mensingeweer - ZTKP	2022
18.	Gymlokaal Wehe-den Hoorn	2022
19.	Gymnastiekles / Sportdorp Leens	2019
20.	Frictiekosten bibliotheek	2020
21.	Grondexploitatie	2022
22.	Baggerplan	Egalisatiereserve kent geen looptijd
23.	Cofinancieringen	2022
24.	Woon- en leefbaarheidsplannen Eemsdelta	2022
25.	Milieu	2022
26.	Koppelkansen Aardbevingsschade	2022
27.	Onderhoud gemeentelijke gebouwen	Egalisatiereserve kent geen looptijd
28.	Ontsluiting Bedum	2022
29.	Programma Krimp en Leefbaarheid	2021
30.	Egalisatiereserve openbare verlichting	Egalisatiereserve kent geen looptijd
31.	Versterking Centrum Winsum	2022
32.	Cofinanciering leefbaarheidsprojecten	2022
33.	Ruimte voor dorpen en ondernemers	2022

De reserves hebben in principe een looptijd van maximaal vier jaren. Hiervan kan bij raadsbesluit gemotiveerd worden afgeweken. Reserves welke zijn ingesteld voor egalisatie van kosten hebben geen begrensde looptijd.

Algemene reserve

Naam	1. Algemene Reserve
Nummer	BMWE-A
Doel	De algemene reserve is de buffer om niet voorzienbare uitgaven en risico's af te kunnen dekken. Daarnaast wordt de algemene reserve gebruikt om nieuwe beleidskeuzes financieel uitvoerbaar te maken.
Voeding	Positieve rekeningsaldi en overige toevoegingen, bijv. bij opheffen bestemmingsreserves etc.
Onttrekking	Onttrekkingen vinden uitsluitend plaats op basis van raadsbesluiten of door resultaatbestemming.
Noodzakelijke/gewenste omvang	De omvang van de Algemene Reserve heeft een relatie met het benodigde weerstandsvermogen. Dit betreft de middelen die de gemeente Het Hogeland nodig heeft om financiële tegenvallers op te kunnen opvangen zonder dat daarmee de uitvoering van de begroting gevaar loopt.
Bijzonderheden	Geen

Bestemmingsreserves

Naam	2. Reserve jaarovergang
Nummer	B, W, E
Doel	De reserve Jaarovergang is ingesteld voor het overhevelen van budgetten uit een bepaald jaar waarvan de uitgaven in een volgend jaar plaatsvinden. Alleen budgetten van grotere incidentele projecten worden overgehevel.
Voeding	Aan deze reserve wordt toegevoegd de budgetten van grotere incidentele projecten die aan het eind van het begrotingsjaar nog niet zijn besteed maar waarvan de uitgaven in het volgend begrotingsjaar volgen.
Onttrekking	Via een begrotingswijziging worden deze budgetten in het volgend begrotingsjaar geheel weer toegevoegd aan de exploitatie.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	3. Claims
Nummer	B, M, W
Doel	In voorgaande jaren zijn raadsbesluiten genomen die of een claim op de algemene reserve betreffen dan wel tot een specifieke bestemmingsreserve hebben geleid. Voor ieder van de besluiten geldt dat er een claim ligt op de reserves waarvan wel bekend is waarvoor het bestemd maar waarvoor het nog onbekend is of en wanneer dit wordt aangesproken. De claims worden via deze reserve gedekt.
Voeding	
Onttrekking	De volgende claims rusten op de reserve: - Revitalisering en omvorming De Lijnbaan Bedum 90.000 - Niet automatisch beveiligde spoorwegovergangen (NASB) 100.000 - Tennisbaan Kloosterburen 14.000 - Renovatie sportvelden 26.720 - Renovatie tennisbanen Winsum 6.160 - Onderhanden werk Winsum € - Programmaplan huisvesting (afboeken BW ivm sloop) €
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	4. Sociaal Domein
Nummer	B, M, W, E, A
Doel	De reserve is ingesteld voor het dekken van financiële tekorten bij de uitvoering van de decentralisaties (WMO, Jeugdwet en participatie).
Voeding	Als de inkomsten vanuit het rijk hoger zijn dan de uitgaven wordt het surplus toegevoegd aan de reserve.
Onttrekking	Als de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten vanuit het rijk wordt het tekort onttrokken aan de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	5. Scholenprogramma
Nummer	B, E
Doel	Reservering van ontvangen vergoeding (via algemene uitkering) voor het "pluspakket" van het scholenprogramma.
Voeding	Ontvangen vergoedingen voor het scholenprogramma. Dit bedrag is ontvangen via de algemene uitkering
Onttrekking	Het bedrag wordt in de komende jaren geheel onttrokken.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	6. Onderhoud wegen
Nummer	B, W, E
Doel	Doel is om jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud van wegen op te kunnen vangen
Voeding	Op grond van het beheerplan zijn in de begroting de gemiddelde onderhoudskosten opgenomen. Als de werkelijke kosten lager uitvallen dan de geraamde kosten wordt het verschil gestort in deze egalisatiereserve.
Onttrekking	Als de werkelijke kosten hoger uitvallen dan de geraamde kosten wordt het verschil onttrokken aan de egalisatiereserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	7. Onderhoud Bruggen
Nummer	B, W
Doel	Doel is om jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud van bruggen op te kunnen vangen
Voeding	Jaarlijkse exploitatie overschotten op het onderhoudsbudget voor gemeentelijke bruggen.
Onttrekking	Jaarlijkse exploitatie tekorten op het onderhoudsbudget voor gemeentelijke bruggen.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	8. Klimaatbeleid
Nummer	M, W
Doel	Bijdrage leveren aan nationale en Europese klimaatdoelen door middel van energiebesparing en duurzame opwekking.
Voeding	Geen
Onttrekking	Gemeentelijks bijdragen aan duurzaamheidsprojecten.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	9. Herstructurering
Nummer	B
Doel	Met de reserve zijn middelen beschikbaar voor het verrichten van onderzoeken en het bijdragen in herstructureringsprojecten.
Voeding	
Onttrekking	Claims per 01-01-2019: <ul style="list-style-type: none"> - bijdrage gemeente sanering gasfabrieklocatie Bedum € 360.000 - Bederawalda/Centrumplannen Bedum € 6.000 - Planvorming centrum Bedum € 24.700 - Planontwikkeling Folkerdastraat Bedum € 63.318
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	10. Onderwijshuisvesting
Nummer	W, E
Doel	De reserve is ingesteld voor kosten van onderwijsvoorzieningen waarvoor de gemeente een wettelijke verplichting heeft.
Voeding	
Onttrekking	Kosten onderwijshuisvesting
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	11. Frictie personeelskosten
Nummer	B, E
Doel	Het opvangen van schommelingen in de personeelskosten als gevolg van ziekte, vacatures, incidentele werkzaamheden, etc.
Voeding	Jaarlijkse onderuitputting op de personeelskosten.
Onttrekking	Bij tijdelijke invulling/inhuur derden i.v.m. ziekte, vacatures, incidentele werkzaamheden etc.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen.

Naam	12. Onderwijsachterstanden en voorschoolse voorzieningen
Nummer	M
Doel	Budget voor financiële afdekking van het beleid t.a.v. onderwijsachterstanden en voorschoolse voorzieningen.
Voeding	Niet bestede middelen van de decentralisatie uitkering Voorschoolse voorzieningen
Onttrekking	Conform het doel van de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Bij de Berap 2018 van De Marne is voorgesteld om de niet bestede middelen van de decentralisatie uitkering Voorschoolse voorzieningen in een reserve te storten om dit vanaf 2019 in te zetten voor o.a. onderwijsachterstanden in Het Hogeland.

Naam	13. Bovenwijkse kosten Ter Laan IV Bedum
Nummer	B
Doel	Bovenwijkse voorzieningen t.g.v. Ter Laan IV Bedum
Voeding	Tot 1 januari 2017 werd een opslag van € 2,50 per m2 verkochte bouwgrond gereserveerd. Ingaande 1 januari wordt geen bijdrage meer berekend en wordt derhalve niets meer toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.
Onttrekking	Niet geplande uitgaven voor werkzaamheden buiten het plangebied gelegen.
Noodzakelijke/gewenste omvang	Bovengrens werd bepaald in de exploitatieopzet.
Bijzonderheden	Geen

Naam	14. Bovenwijkse kosten locatie Vogelzang
Nummer	B
Doel	Bovenwijkse voorzieningen t.g.v. locatie Vogelzang.
Voeding	Tot 1 januari 2017 werd een opslag van € 2,50 per m2 verkochte bouwgrond gereserveerd. Ingaande 1 januari wordt geen bijdrage meer berekend en wordt derhalve niets meer toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.
Onttrekking	Niet geplande uitgaven voor werkzaamheden buiten het plangebied gelegen.
Noodzakelijke/gewenste omvang	Bovengrens werd bepaald in de exploitatieopzet. Geen ondergrens bepaald.
Bijzonderheden	Geen.

Naam	15. Bevingsschadeherstel gemeentelijke gebouwen
Nummer	B
Doel	Reservering van ontvangen vergoeding van de NAM voor herstel bevingschade aan gemeentelijke gebouwen
Voeding	Bij de jaarrekening 2016 van de gemeente Bedum is een bedrag van 222.340 bestemd voor nog uit te voeren herstelwerkzaamheden aan gemeentelijke gebouwen door bevingschade
Onttrekking	Onttrekking zal de komende jaren plaatsvinden indien de bevingschade wordt hersteld.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	16. Onderhoud begraafplaatsen
Nummer	B, E
Doel	Reserve voor het onderhoud van de begraafplaatsen (waaronder het onderhoud van graven)
Voeding	Geen
Onttrekking	Jaarlijks wordt 25.000 onttrokken aan de reserve ten gunste van de exploitatie.
Noodzakelijke/gewenste omvang	Niet vastgesteld
Bijzonderheden	Geen

Naam	17. Tracé Mensingeweër – Zoutkamp
Nummer	M
Doel	In overleg met de provincie is afgesproken om te investeren in het Verbeteren en verkeersveiliger maken van de N361. Eén van de investeringen betreft het wegtracé Mensingeweër – Zoutkamp. De gemeente moet cofinancieringbijdrage leveren bij de investering.
Voeding	De reserve is in 2013 ingesteld met een storting van € 140.000
Onttrekking	Conform het doel van de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	De reserve is met € 140.000 van voldoende omvang.
Bijzonderheden	Geen

Naam	18. Gymlokaal Wehe-den Hoorn
Nummer	M
Doel	De reserve is bestemd voor de sloopkosten van de gymzaal in Wehe-den Hoorn en budget voor een tegemoetkoming in de vervoerskosten van beide scholen en mogelijke initiatieven van het dorp.
Voeding	Bij actualisatie van het IHP 2015-2018 is € 150.000 gereserveerd.
Onttrekking	Conform het doel van de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	19. Gymnastiekles /Sportdorp Leens
Nummer	M
Doel	Het geven van een impuls aan het vakonderwijs voor gymnastiek op alle basisscholen. Daarnaast zijn er middelen gereserveerd voor activiteiten en ondersteuning van Sport in Leens
Voeding	Geen
Onttrekking	In 2017, 2018 en 2019 worden middelen onttrokken aan de reserve
Noodzakelijke/gewenste omvang	De reserve is van voldoende omvang.
Bijzonderheden	De reserve loopt af in 2019.

Naam	20. Frictiekosten bibliotheek
Nummer	M
Doel	In de raadsvergadering van 22-9-2015 (M) is de uitwerking van de bibliotheekvoorziening 2016 behandeld. Daarin is besloten dat de frictiekosten Biblionet ten laste komen van de gemeente.
Voeding	Geen
Onttrekking	Jaarlijks wordt € 9.000 onttrokken aan de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	De reserve was oorspronkelijk € 45.000 en bedraagt in 2019 € 18.000 en dit is voldoende om de frictiekosten in 2019 en 2020 te dekken.
Bijzonderheden	De reserve loopt af in 2020.

Naam	21. Grondexploitatie
Nummer	W
Doel	Een buffer voor ruimtelijke onderzoeken en het afdekken van tekorten op bestemmingsplannen
Voeding	Overschotten op bestemmingsplanexploitaties.
Onttrekking	Tekorten op bestemmingsplanexploitaties.
Noodzakelijke/gewenste omvang	Afhankelijk van de risico's van de grondexploitaties. Zonder dat hierover in het verleden expliciete besluitvorming heeft plaatsgevonden streven wij naar een minimale omvang van 10% van de omvang van de gezamenlijke boekwaardes van de grondexploitaties binnen de gemeente. Samen met de binnen de grondexploitaties opgenomen financiële buffer (post onvoorzien) en de Algemene reserve denken we hiermee de risico's behoorlijk te hebben afgedekt.
Bijzonderheden	Geen

Naam	22. Baggerplan
Nummer	W, E
Doel	Opvangen van schommelingen met betrekking tot het onderhoud van de verschillende watergangen.
Voeding	Als de werkelijke kosten lager uitvallen dan de geraamde kosten wordt het verschil gestort in deze egalisatiereserve
Onttrekking	Als de werkelijke kosten hoger uitvallen dan de geraamde kosten wordt het verschil onttrokken aan de egalisatiereserve
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	23. Cofinancieringen
Nummer	W
Doel	Buffer voor gemeentelijke bijdragen in cofinancieringsprojecten
Voeding	Op basis van raadsbesluiten.
Onttrekking	Op basis van raadsbesluiten.
Noodzakelijke/gewenste omvang	Onbekend. Noodzakelijke omvang is afhankelijk van de ambities.
Bijzonderheden	Geen

Naam	24. Woon- en leefbaarheidplannen Eemsdelta
Nummer	E
Doel	Deze reserve is ingesteld voor de kosten voortvloeiende uit het Programma Wonen en Voorzieningen. Dit programma maakt deel uit van de Deal samenwerking. In een Financieel Arrangement zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de beschikbare gelden voor de demografische ontwikkelingen in de regio.
Voeding	Geen
Onttrekking	De onttrekking bestaat uit de kosten voor de uitvoering van woon- en leefbaarheidplannen Eemsdelta
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	In het Financieel Arrangement is voor cofinanciering van Eemsmond een bedrag opgenomen van € 1.400.000. Op 12 mei 2016 is in de raad het raadsvoorstel Centrumontwikkeling Uithuizen behandeld. In dit voorstel wordt aangegeven dat de gemeentelijke bijdrage € 3,35 miljoen bedraagt, waarvan € 997.500 ten laste van deze reserve kan komen.

Naam	25. Reserve Milieu
Nummer	E
Doel	Deze reserve is ingesteld voor het actueel houden van het milieubeleidsplan en de uitvoering hiervan.
Voeding	Geen
Onttrekking	Kosten opstellen en uitvoering milieubeleidsplan.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Het milieubeleidsplan loopt t/m 2018.

Naam	26. Koppelkansen aardbevingsschade
Nummer	E
Doel	Deze reserve is ingesteld om investeringen als gevolg van aardbevingsschade in onderdelen van de gemeente te combineren.
Voeding	Ingesteld bij de jaarrekening 2016 van Eemsmond
Onttrekking	Conform het doel van de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	€ 500.000; is gestort bij het instellen van de reserve
Bijzonderheden	Geen

Naam	27. Onderhoud gemeentelijke gebouwen
Nummer	B, W, E
Doel	Middelen voor het plegen van onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen. Doel is om jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud van gemeentelijke gebouwen op te kunnen vangen
Voeding	Jaarlijkse exploitatie overschotten op het onderhoudsbudget voor gemeentelijke gebouwen.
Onttrekking	Jaarlijkse exploitatie tekorten op het onderhoudsbudget voor gemeentelijke gebouwen.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Gevormd vanuit bestaande voorzieningen voor groot onderhoud gebouwen. Tot het moment dat er een meerjarenonderhoudsplan (MOP) voor Het Hogeland is opgesteld wordt het groot onderhoud via een reserve groot onderhoud gedekt.

Naam	28. Ontsluiting Bedum
Nummer	B
Doel	Deze reserve is ingesteld voor onze gemeentelijke bijdrage aan de provincie voor een rondweg ter ontlasting van de Wilhelminalaan en de Stationsweg in Bedum.
Voeding	Geen. De reserve is voldoende van omvang.
Onttrekking	Conform het doel van de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	€ 1.000.000; is gestort bij het instellen van de reserve.
Bijzonderheden	Geen

Naam	29. Programma Krimp en Leefbaarheid
Nummer	M
Doel	Deze reserve is ingesteld voor onze gemeentelijke bijdrage voor het programma Krimp en Leefbaarheid. De dekking van de jaarlijkse kosten van het programma Krimp en Leefbaarheid vindt plaats door deels een subsidie van derden en deels een onttrekking uit deze bestemmingsreserve. Bij verlening van de subsidie wordt uitgegaan van cofinanciering.
Voeding	-
Onttrekking	Conform het doel van de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	30. Egalisatiereserve openbare verlichting
Nummer	W
Doel	Opvangen van schommelingen met betrekking tot het vervangen van lichtmasten en de overige exploitatiekosten van de openbare verlichting op grond van het vastgestelde Beleidsplan openbare verlichting gemeente Winsum.
Voeding	Opvangen van schommelingen met betrekking tot het vervangen van lichtmasten en de overige exploitatiekosten van de openbare verlichting op grond van het vastgestelde Beleidsplan openbare verlichting gemeente Winsum.
Onttrekking	Als de werkelijke kosten hoger uitvallen dan de geraamde kosten wordt het verschil onttrokken aan de egalisatiereserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	31. Versterking Centrum Winsum
Nummer	W
Doel	Reserve ter dekking van de verstrekte subsidies op grond van de subsidieregeling "nadere regels versterking centrum Winsum 2017".
Voeding	€ 1.000.000; is in 2017 gestort bij het instellen van de reserve.
Onttrekking	Conform het doel van de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	32. Cofinanciering leefbaarheidsprojecten
Nummer	Het Hogeland
Doel	Reserve voor (cofinanciering van) projecten voor verbeteren van de leefbaarheid in de dorpen. Gedacht kan worden aan centrumvoorzieningen, sociale infrastructuur, kindvoorzieningen, dorpshuizen, burgerinitiatieven e.d.
Voeding	€ 3.000.000 ten laste van de Algemene Reserve
Onttrekking	Conform het doel van de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	33. Ruimte voor dorpen en ondernemers
Nummer	Het Hogeland
Doel	Reserve om ruimte te geven aan dorpen en ondernemers, bijvoorbeeld door dorpen een dorpsbudget te verlenen (binnen nog nader te definiëren condities).
Voeding	De meeropbrengsten van de OZB niet-woningen zullen in deze reserve worden gestort.
Onttrekking	Conform het doel van de reserve.
Noodzakelijke/gewenste omvang	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Bijlage B: Overzicht van voorzieningen Het Hogeland

	Voorzieningen
1.	Wethouderspensioenen
2.	Wachtgeldverplichtingen
3.	Egalisatie afvalstoffenheffing
4.	Egalisatie rioolheffing
5.	Woonrijpmaken grondexploitaties

Naam	1. Wethouderspensioenen
Nummer	BME
Doel	Deze voorziening is ingesteld om te kunnen voldoen aan de toekomstige pensioenverplichtingen van oud-wethouders. Ook hebben wethouders de mogelijkheid om hun opgebouwde pensioenrechten ineens op te vragen, bijvoorbeeld als ze veranderen van werkgever. Om deze bedragen eenmalig te kunnen betalen is deze voorziening ingesteld.
Voeding	Bij de jaarrekening wordt bepaald of de voorziening van voldoende omvang is of dat er sprake is van vrijval of bijstorting/herijkt.
Onttrekking	De voorziening geldt als dekking voor pensioenverlichtingen
Noodzakelijke/gewenste omvang	Jaarlijks dienen o.b.v. actuariële berekeningen de verplichtingen te worden berekend en de voorziening op peil te worden gebracht. Dit geschiedt bij de opstelling van de jaarrekening.
Bijzonderheden	Geen

Naam	2. Wachtgeldverplichtingen
Nummer	M en W
Doel	Om aan de toekomstige pensioenverplichtingen van wethouders te kunnen voldoen is een voorziening opgenomen.
Voeding	Bij de jaarrekening wordt bepaald of de voorziening van voldoende omvang is of dat er sprake is van vrijval of bijstorting/herijkt.
Onttrekking	De voorziening geldt als dekking voor pensioenverlichtingen
Noodzakelijke/gewenste omvang	Jaarlijks dienen o.b.v. actuariële berekeningen de verplichtingen te worden berekend en de voorziening op peil te worden gebracht. Dit geschiedt bij de opstelling van de jaarrekening.
Bijzonderheden	Bij De Marne is reservering voor toekomstige pensioenverplichtingen als langlopende schuld opgenomen. Dit gaat over naar voorziening.

Naam	3. Egalisatie afvalstoffenheffing
Nummer	B, M, W
Doel	Schommelingen van het tarief van afvalstoffenheffing voorkomen
Voeding	Overschotten tussen ontvangen heffingen en gemaakte kosten (die meegenomen worden in de berekening van het tarief) worden toegevoegd aan de voorziening.
Onttrekking	Tekorten tussen ontvangen heffingen en gemaakte kosten (die meegenomen worden in de berekening van het tarief) worden onttrokken aan de voorziening.
Noodzakelijke/gewenste omvang	N.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	4. Egalisatie rioolheffing
Nummer	B, M, W, E
Doel	Schommelingen van het tarief van rioolheffing voorkomen.
Voeding	Overschotten tussen ontvangen heffingen en gemaakte kosten (die meegenomen worden in de berekening van het tarief) worden toegevoegd aan de voorziening.
Onttrekking	Tekorten tussen ontvangen heffingen en gemaakte kosten (die meegenomen worden in de berekening van het tarief) worden onttrokken aan de voorziening.
Noodzakelijke/gewenste omvang	N.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	5. Woonrijp maken grondexploitaties
Nummer	E
Doel	Deze voorziening is ingesteld ter dekking van de kosten van het woonrijp maken van de exploitatieplannen De Laan Zuid en Scherphorn Zuid, die zijn opgenomen onder de Materiële Vaste Activa (MVA).
Voeding	
Onttrekking	Kosten van het woonrijp maken van het exploitatieplan De Laan Zuid worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening geboekt.
Noodzakelijke/gewenste omvang	N.v.t.
Bijzonderheden	De categorie 'niet in exploitaties genomen gronden' is in het BBV afgeschaft. Zolang gronden nog niet kwalificeren als bouwgrond in exploitaties vallen deze onder de MVA categorie 'strategische gronden'.

Bijlage C: Overzicht van voorstellen uit deze notitie

3.1.1	<p>We stellen voor in te stemmen met de volgende beleidsuitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bestedingsdoel van de reserve wordt vastgelegd bij de vorming van de reserve. - De bestemmingsreserve krijgt een beperkte looptijd van maximaal 4 jaren, tenzij bij de vorming van de reserve expliciet afwijkend wordt besloten. - Na verstrijken van de afgesproken looptijd valt een eventueel restant van de reserve vrij ten gunste van de algemene reserve. Indien bij het verstrijken van de looptijd geconstateerd wordt dat eventuele restmiddelen langer nodig zijn, dan is hiervoor een nieuw raadsbesluit nodig waarbij doel en looptijd integraal worden afgewogen. - Reserves worden niet structureel gevoed met een (vaste) jaarlijkse bijdrage uit de exploitatie. Hiermee wordt voorkomen dat er “<i>gesloten financieringscircuits</i>” ontstaan die daarmee een integrale afweging van de inzet van beschikbare middelen doorbreken. - Er worden geen reserves ingesteld met een omvang kleiner dan € 20.000.
3.1.2	<p>We stellen voor om de volgende specifiek benoemde budgetten (saldi) te mogen verrekenen met de daarvoor ingestelde egalisatiereserves:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beheer en onderhoud wegen en waterwegen (baggeren) - Beheer en onderhoud openbare verlichting - Beheer en onderhoud bruggen - Beheer en onderhoud gemeentelijke gebouwen
4.1	<p>We stellen voor om één algemene reserves te vormen vanuit de bestaande algemene reserves van de BMWG-gemeenten en Ability. Ook andere reserves met het doel om afwijkingen in de reguliere bedrijfsvoering op te vangen worden toegevoegd aan deze algemene reserve. Daarmee is er in principe één algemene reserve voor het opvangen van risico's en schommelingen in de exploitatie.</p>
4.2	<p>We stellen voor alle bestaande dekkingsreserves te laten vrijvallen en hiermee een extra afschrijving te doen op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd vóór 2017. Het betreft de volgende dekkingsreserves:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Algemene reserve niet vrij aanwendbaar (B): deel dat gereserveerd is t.b.v. dekking kapitaallasten gemeentehuis Bedum - LED-verlichting (M) - Peuterspeelzaal Zoutkamp (M) - Werelderfgoedcentrum (M) - Dekkingsreserve romp-akkoord (W) - Dekkingsreserve Winsum-west (W) - Dekkingsreserve brede school Winsum, sportzaal (W) - Dekkingsreserve brede school Winsum, infra (W) - Dekkingsreserve infrastructuur Winsum-Oost (W) - Dekkingsreserve Den Andel-Rasquert (W) - Afschrijvingsreserve bedrijventerreinen Eemsmond (E) - Kapitaallasten Boukemapark (E) - Kapitaallasten nieuwe school Uithuizen (E) - Kapitaallasten Kunstgrasveld (E)
4.3	<p>We stellen voor om reserves met een omvang van < € 20.000 te laten vrijvallen en toe te voegen aan de algemene reserve. Ook reserves die zien op egalisatie van kosten of het opvangen van (specifieke) risico's stellen we voor toe te voegen aan de algemene reserve. Voorts wordt voorgesteld om een aantal bestemmingsreserves op te heffen in verband met het op peil brengen van de algemene reserve (als weerstandsvermogen voor de risico's) en voor het vormen van een bestemmingsreserve Leefbaarheid (o.a. ten behoeve van de cofinanciering van de projecten in het kader van het Nationaal Programma Gaswinning).</p>

	<p>Het betreft de volgende bestemmingsreserves:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instrumenten/uniformen (B) - Gemeentelijk monumentenbeleid (B) - Spaarverlof (B) - Kinderopvang (B) - Groot onderhoud dorpshuizen (B) - Vervanging speeltoestellen (M) - Leefbaarheid (W) - Dorpshuizen (W) - Verkiezingen (W) - Vervanging tractiemiddelen (W) - BTW compensatiefonds (W) - Herstructurering woningvoorraad (W) - Bovenwijkse voorzieningen (W) - Ontwikkelpacten (E) - Economische ontwikkelingen (E) - Stimulering woningmarkt (E) - Bedrijventerrein (E) - Sociale werkvoorziening (E) - Lokale woon- en leefbaarheidsprojecten (E) - Gladheidsbestrijding (E) - Onderhoud dorpshuizen (E)
4.4	We stellen voor de reserves 'Jaarovergang/Budgetoverheveling' samen te voegen.
4.5	<p>We stellen voor de claims te bundelen en op te nemen in een bestemmingsreserve 'Claims'. Het gaat o.a. om de volgende claims:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niet automatisch beveiligde spoorwegovergangen (B) - Programmaplan onderwijshuisvesting (afboeken boekwaarden scholen ivm sloop)(B) - Tennisbaan Kloosterburen (M) - Onderhanden werk (W) - Renovatie sportvelden (W) - Renovatie tennisbanen (W)
4.6	<p>We stellen voor alle bestemmingsreserves 'Sociaal Domein' samen te voegen. Het betreft de volgende bestemmingsreserves:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sociaal Domein (B) - WMO – huishoudelijke hulp (M) - Sociaal Domein (M) - Egalisatiereserve Sociaal Domein (W) - Decentralisaties (E) - Transitiekosten (A)
4.7	We stellen voor de twee bestemmingsreserves 'Scholenprogramma' samen te voegen.
4.8	We stellen voor de twee bestemmingsreserves en één voorziening voor onderhoud wegen samen te voegen tot één bestemmingsreserve.
4.9	We stellen voor de twee bestemmingsreserves voor bruggen/kunstwerken samen te voegen.
4.10	We stellen voor de reserves 'Duurzaamheid (W)' en 'Klimaatbeleid (M)' samen te voegen.
4.11	Meerdere reserves hebben betrekking op kosten voor de onderwijshuisvesting. We stellen voor deze reserves samen te bundelen in een reserve 'Onderwijshuisvesting'.
4.12	Meerdere reserves hebben betrekking op frictie personeelskosten. We stellen voor deze reserves samen te bundelen in een reserve 'Frictie personeelskosten'.
4.13	We stellen voor de bestemmingsreserve en de voorziening voor onderhoud begraafplaatsen samen te voegen tot één bestemmingsreserve.

4.14	We stellen voor de bestemmingsreserve 'Baggerplan (W)' en de voorziening 'Vaargeul Noordpolderzijl (E)' samen te voegen tot één bestemmingsreserve 'Baggerplan'.
4.16	Wij stellen voor een nieuwe bestemmingsreserve 'Cofinanciering leefbaarheidsprojecten' te vormen.
4.17	Wij stellen voor een nieuwe bestemmingsreserve 'Ruimte voor dorpen en ondernemers' te vormen.
5.1	We stellen voor de voorzieningen voor pensioenverplichtingen samen te voegen.
5.2	We stellen voor de voorzieningen voor wachtgeldverplichtingen samen te voegen.
5.3	We stellen voor de voorzieningen voor de afvalstoffenheffing samen te voegen. Ook stellen we voor de voorzieningen en bestemmingsreserve voor de rioolheffing samen te voegen.
5.4	We stellen voor ter egalisatie van kosten voor groot onderhoud gemeentelijke gebouwen een reserve onderhoud in te stellen. Dit betekent dat de bestaande voorzieningen groot onderhoud tijdelijk als reserve worden opgenomen totdat er een onderbouwd meerjarenonderhoudsplan is opgesteld.